

REPUBLICA MOLDOVA
CONSILIUL ORĂȘENESC NISPORENI
Alexandru cel Bun nr.55, 6401 Nisporeni, Republica Moldova
[email:primaria.nisporeni@apl.gov.md](mailto:primaria.nisporeni@apl.gov.md), tel. 026423406

DECIZIE nr. /

din iunie 2025

or. Nisporeni

Cu privire la aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale

În temeiul art. 14 lit. f) al Legii 436 – XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală, a legii nr. 435 – XVI din 28.12.2006 privind descentralizarea administrativă și ținând cont de avizul pozitiv al comisiei consultative de specialitate, Consiliul orășenesc

DECIDE:

1. Se aprobă propunerea de proiect investițional LIFEForm - Operational Urban Adaptation Intelligence Platform.
2. Se aprobă propunerea de proiect investițional LIFE BIOSOIL-MD From Bio-waste to Black Soil
3. Se împuternicește, primarul orașului Nisporeni Negel Dan, să semneze contractele de finanțare în scopul realizării proiectului aprobat în prezenta decizie.
4. Controlul executării deciziei se atribuie primarului orașului Nisporeni, dlui Negel Dan.

Avizat:
Secretar Consiliul
orășenesc Nisporeni

Cristina MOLDOVAN

Specialist principal

Pavel DRĂGAN

Nota informativa la proiectul de decizie aprobarea proiectelor investiționale

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Adam Natalia, Specialist Primaria Nisporeni
Scop: Aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale Prezenta notă informativă este elaborată în scopul susținerii adoptării unei decizii privind aprobarea propunerilor de proiect depuse în cadrul Programului LIFE, finanțat din sursele UE. Contextul Proiectelor: 1. LIFEForm - Operational Urban Adaptation Intelligence Platform. (LIFEForm — Platformă operațională de inteligență pentru adaptarea urbană) a fost depus în cadrul Programul LIFE. Pilotul Nisporeni va demonstra un ciclu complet de adaptare de la dovezi la acțiune. Dovezile municipale, climatice, de planificare și P2R vor fi combinate cu GIS, observarea Pământului, informații privind expunerea și monitorizare urbană țintită pentru a stabili o bază spațială explicită privind riscul și vulnerabilitatea climatică la nivelul întregului oraș. Aceasta va identifica hotspoturile prioritare și condițiile de referință necesare deciziilor și măsurării impactului. Informațiile rezultate vor susține două funcții complementare. În primul rând, monitorizarea și informațiile externe relevante vor alimenta un mecanism municipal de avertizare timpurie și răspuns climatic, transformând condițiile relevante de risc în praguri, responsabilități și acțiuni de pregătire. În al doilea rând, hotspoturile identificate vor constitui baza pentru dezvoltarea unor scenarii alternative de adaptare fizică. Cel puțin trei opțiuni fezabile vor fi evaluate prin LIFEForm în funcție de performanța climatică estimată, reducerea expunerii, co-beneficii, fezabilitate, costuri, implicații de întreținere și riscuri de maladaptare. Dovezile participative vor completa evaluarea cu criterii privind utilizarea, accesibilitatea, echitatea, siguranța și cerințele operaționale locale. Intervenția preferată va fi selectată printr-un proces multicriterial documentat, astfel încât amplasamentul și soluția tehnică finală să rezulte din dovezi și evaluare. În cadrul proiectului va fi procurat, instalat o stație meteo (soluția tehnică urmează a fi decisă în cadrul proiectului) și va fi dezvoltat softul bazat pe AI, care va furniza informație meteo și alerte pentru fenomenele periculoase. <i>Valoarea proiectului atribuită orașului Nisporeni este de 193.135,00 €, din care contribuția primăriei este de 75.328,00 € (Proiectul prevede contribuție de 40%).</i> 2. LIFE BIOSOIL-MD From Bio-waste to Black Soil Proiectul abordează două provocări de mediu interconectate din Republica Moldova: absența aproape totală a infrastructurii de colectare separată și compostare a biodeșeurilor și degradarea progresivă a solurilor agricole și urbane prin pierderea materiei organice. Aproximativ 50% din deșeurile municipale ale Moldovei sunt biodegradabile, dar ele sunt depozitate aproape integral la groapa de gunoi, generând emisii de metan, în timp ce materia organică valoroasă se pierde în loc să fie returnată solurilor epuizate. Proiectul își propune să demonstreze, pentru prima dată în Moldova, un model teritorial integrat de bioeconomie circulară, care combină colectarea separată la sursă, compostarea în gospodării și în comunitate, platformele locale și intercomunale de compostare și aplicarea sistematică a compostului rezultat pe terenurile degradate. Proiectul implică direct 10 autorități publice locale: nouă din Republica Moldova (Ialoveni, Vadul lui Vodă, Anenii Noi, Nisporeni, Leova, Ungheni, Sîngera, Giurgiulești și Bubuieci) și un municipiu partener din România (Vaslui), cu o populație totală de peste 190 de mii de locuitori. Acestea au fost selectate pentru a reprezenta întreaga diversitate a tipurilor de localități din Moldova (urbane, periurbane și rurale). Soluția tehnică urmează o metodologie pe trei niveluri, care pune accent pe descentralizare: compostarea în gospodărie pentru locuințele cu grădină, puncte comunitare/instituționale de compostare pentru blocurile de locuințe, instituțiile publice și piețe, precum și platforme locale sau intercomunale de compostare în grămezi (windrow) pentru deșeurile reziduale și deșeurile verzi municipale. La capacitatea de funcționare deplină, se estimează că sistemele susținute de proiect vor devia de la depozitare aproximativ 17.900 de tone/an de biodeșeuri, vor produce aproximativ 5.900–6.000 de tone/an de compost și vor evita aproximativ 6.100 t CO₂-echivalent/an de emisii de gaze cu

efect de seră. De asemenea, vor furniza compost pentru aplicare pe aproximativ 200 ha-echivalent/an de terenuri municipale degradate și pe situri demonstrative agricole și horticole. <i>Valoarea proiectului atribuită orașului Nisporeni este de 395.300 €, din care contribuția primăriei este de 158.120 € (Proiectul prevede contribuție de 40%).</i>
Programarea examinării următoarelor chestiuni:
• Principala prevedere: aprobarea propunerilor de proiect.
Avizarea și consultarea publică a proiectului
- Prin intermediul paginii web primarianisporeni.md și a paginii oficiale de Facebook a primăriei orașului Nisporeni
Constatările expertizei anticorupție
• pozitivă

Adam Natalia

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

la proiectul de Cu privire la aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Autorul proiectului deciziei Cu privire la aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale în baza Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

Autor al proiectului de act normativ este Adam Natalia, Specialist Primăria Nisporeni. Categoria actului normativ propus este Decizie de consiliul local, ceea ce corespunde art.112 din Constituție, art.18 din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Potrivit art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „etapele asigurării I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului 1 transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt: a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei; b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia; c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate; d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii; e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”. Totodată, art.10 din Legea nr.239/2008 stabilește expres că „(1) Autoritatea publică asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a lor pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expediere prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate. (2)

Proiectul de decizie și materialele aferente acestuia se plasează pe panoul informativ a autorității publice cel puțin pentru perioada recepționării și examinării recomandărilor.” În vederea respectării rigorilor privind transparența decizională, autorul proiectului a anunțat despre inițierea elaborării deciziei prin intermediul plasării pe panoul informative. De asemenea, anunțul privind organizarea consultărilor publice, textul proiectului și nota informativă la acesta se regăsesc plasate pe panou, cu respectarea cerințelor de conținut, inclusiv cu respectarea termenului limită de 10 zile lucrătoare pentru prezentarea propunerilor. În urma analizei proiectului prenotat, constatăm că promovarea acestuia se realizează cu respectarea rigorilor impuse de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului 2

Potrivit notei informative: „Scopul principal al proiectului este aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale

Analizând proiectul, constatăm că scopul declarat de autor în nota informativă corespunde prevederilor acestuia.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Textul proiectului, prevede aprobarea deciziei de aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale

Așadar, constatăm că promovarea proiectului se realizează cu respectarea interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.21 din Legea nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative: Proiectul unui act normativ se elaborează în câteva etape consecutive, după cum urmează:

- a) desemnarea persoanei responsabile sau, după caz, formarea grupului de lucru care va elabora proiectul, precum și asigurarea suportului tehnic, organizatoric și financiar al procesului de elaborare;
- b) determinarea categoriei, conceptului și stabilirea structurii actului normativ;

- c) elaborarea versiunii inițiale a proiectului și întocmirea notei informative;
 - d) întocmirea tabelului de concordanță, în cazul în care prin proiectul actului normativ se urmărește armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
 - e) consultarea publică, avizarea proiectului actului normativ de către autoritățile a căror competență are tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului actului normativ, efectuarea expertizelor, inclusiv expertiza anticorupție, expertiza juridică și, după caz, expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene și expertiza grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător;
 - f) întocmirea sintezei obiecțiilor și propunerilor autorităților publice și, după caz, a sintezei recomandărilor reprezentanților societății civile;
 - g) elaborarea versiunii finale a proiectului de act normativ.
- (2) Procedura și termenele privind elaborarea, avizarea, efectuarea expertizelor și definitivarea proiectelor actelor normative, care sînt prezentate spre examinare Guvernului, sînt stabilite de către Guvern.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”.

Potrivit notei informative: „Implementarea prevederilor din proiect nu necesită alocarea unor mijloace financiare suplimentare de la bugetul de stat.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative „textul proiectului de act normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...] (2) Se expune în limbă simplă, clară și concisă; [...] (3) Se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire; [...] (4) Se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...] (5) Termenii de specialitate pot fi utilizați numai dacă sunt consacrați în domeniul de activitate la care se referă reglementarea; [...] (6) În limbajul normativ aceleași noțiuni se exprimă numai prin aceiași termeni.” (7) Dacă o noțiune sau un termen nu este consacrat sau poate avea înțelesuri diferite, semnificația acestuia în context se stabilește prin actul normativ ce le instituie; [...]”. Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Textul proiectului nu conține conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte legislative sau normative în vigoare. Cu toate acestea, în partea ce ține de forma angajamentului mandatarului față de client a fost identificat un conflict intern de norme, fapt care va duce la aplicarea discreționară a prevederilor respective. Pentru detalii a se vedea pct.1 de la compartimentul III al prezentului Raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului reglementează activitatea mandatarilor autorizați în domeniul proprietății intelectuale și stabilește anumite reguli de conduită profesională, înglobate în Codul de etică și conduită al mandatarilor autorizați în proprietatea intelectuală.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului.

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul deciziei ” Cu privire la aprobarea propunerilor de proiectelor investiționalepotrivit autorului, are drept scop „aprobarea propunerilor de proiectelor investiționale. În nota informativă se menționează la fel că „contribuția obligatorie APL în cadrul acestui apel de proiecte este de 40%”. Proiectul este unul în interes public. Recomandăm autorului examinarea minuțioasă a normelor prin prisma impactului acestora la implementare cu eliminarea caracterului coruptibil al acestora.